

**A.20. A közérdekű munka; a pénzbüntetés;
alternatív büntetések és közösségi
szankciók a nemzetközi
dokumentumokban**

Vázlat
Záróvizsga-felkészítő konzultáció Büntetőjog
c. tárgyból
Jogász alapszak
Miskolc, 2016.

A közérdekű munka

a szabadságvesztésnél enyhébb, de a pénzbüntetésnél súlyosabb büntetési nem,
mely nem jár szabadságelvonással

szimbolikus jóvátétel (-><- tényleges jóvátétel)

Története:

- Szovjetunió - szabadságvesztést helyettesítő kötelező közmunkára ítélet
- Anglia/Wales – community service

Jellemzői:

- a köz érdekében, ingyenesen, a társadalom felé jóvátételi szándékkal végzett meghatározott munka
- olyan munka határozható meg, amelyet az elítélt előre láthatóan képes elvégezni (*egészségi állapot, képzettség*)
- a munka jellegét (*pl. fizikai munka, betegápolás*) a bíróság határozza meg ítéletében
- a konkrét munkavégzés helyét a hivatásos pártfogó javaslatára a bv. bíró jelöli ki

47. § (1) A közérdekű munka tartamát órákban kell meghatározni, annak legkisebb mértéke **negyvennyolc**, legnagyobb mértéke **háromszáztizenkettő óra**.

(2) A közérdekű munkát az elítélt, ha törvény eltérően nem rendelkezik, hetente **legalább egy napon** - a heti pihenőnapon vagy a szabadidejében -, díjazás nélkül végzi.

(3) A bíróság ítéletében a közérdekű munka jellegéről rendelkezik.

(4) A közérdekű munkára ítélt köteles a számára meghatározott munkát elvégezni. Az elkövető olyan munka végzésére kötelezhető, amelyet - figyelemmel egészségi állapotára és képzettségére - előreláthatóan képes elvégezni.

48. § (1) Ha az elítélt a számára meghatározott munkát **önhibájából nem** végzi el, a közérdekű munkát vagy annak hátralévő részét **szabadságvesztésre kell átváltoztatni**.

(2) A közérdekű munka helyébe lépő szabadságvesztést büntetés-végrehajtási intézetben, **fogház** fokozatban kell végrehajtani.

(3) A közérdekű munka helyébe lépő szabadságvesztés **három hónapnál rövidebb is** lehet.

49. § Ha az elítéltet a közérdekű munkára ítélet után elkövetett bűncselekmény miatt végrehajtandó szabadságvesztésre ítélik, és a közérdekű munka büntetést még nem hajtották végre, a közérdekű munkát vagy annak hátralévő részét szabadságvesztésre kell átváltoztatni úgy, hogy **négy óra közérdekű munkának egynapi szabadságvesztés** felel meg. Az átváltoztatás után fennmaradó közérdekű munkának egynapi szabadságvesztés felel meg.

Végrehajtása nem folyamatosan, hanem megszakításokkal történik (hetenként min. 1 napon, a heti pihenőnapon vagy szabadidejében)
(1 nap: 4-8 óra időtartam)

A munkát az elítélt díjazás nélkül végzi, munkaviszony nem keletkezik

A közérdekű munka tartama: **órákban** kell meghatározni (48-312 óra)

Átváltoztatás: (Btk 48. § (1)) *„Ha az elítélt a számára meghatározott munkát önhibájából nem végzi el, a közérdekű munkát vagy annak hátralévő részét szabadságvesztésre kell átváltoztatni.” => 3 hónapnál rövidebb is lehet*

Végrehajtási fokozat: FOGHÁZ

49. § Ha az elítéltet a **közérdekű munkára ítélet után elkövetett bűncselekmény miatt végrehajtandó szabadságvesztésre** ítélik, és a közérdekű munka büntetést **még nem** hajtották végre, a közérdekű munkát vagy annak hátralévő részét szabadságvesztésre kell átváltoztatni úgy, hogy **négy óra közérdekű munkának egynapi szabadságvesztés** felel meg. Az átváltoztatás után fennmaradó közérdekű munkának egynapi szabadságvesztés felel meg.

A pénzbüntetés

Eredete: compositio (a bűncselekmény elszenvedője, illetve annak hozzátartozója részére fizetett megváltás intézménye)

Alternatív büntetés

DE!!! pénzbüntetésre is kell ítélni azt,

- akit haszonszerzés céljából elkövetett bűncselekmény miatt
- határozott ideig tartó szabadságvesztésre ítélnék
- megfelelő jövedelme vagy vagyona van

Napi tételes rendszer

- a bíróság megállapítja az elkövetett bűncselekmény súlyához igazodó napi tételek számát,
- valamint a bűnelkövető vagyoni, jövedelmi, személyi viszonyaihoz és életviteléhez mérten az egy napi tételnek megfelelő összeget.
- [a fogalmak kifejtendők!!]

Mértéke:

Napi tételek száma: 30-540 nap	}	(min. 30.000,
Napi tétel összege: 1000-500.000 Ft		max. 270.000.000 Ft)

A terhelt részére az ítélező bíróság *részletfizetést* engedélyezhet, vagyoni, jövedelmi viszonyaira, 2 éven belüli határidővel.

Meg nem fizetés esetén - szabadságvesztésre kell átváltoztatni.

Felnőttkorúak esetén a behajtást nem kell megkísérelni!!!

egy napi tétel => egy napi szabadságvesztés

Végrehajtási fokozata:

- ha szab.veszt. mellett szabták ki, annak fokozatához igazodik
- egyébként fogház

50. § (1) A pénzbüntetést úgy kell kiszabni, hogy - figyelemmel a bűncselekmény tárgyi súlyára - meg kell állapítani a pénzbüntetés napi tételeinek számát, és - az elkövető vagyoni, jövedelmi, személyi viszonyaihoz és életviteléhez mérten - az egynapi tételnek megfelelő összeget.

(2) Akit haszonszerzés céljából elkövetett bűncselekmény miatt határozott ideig tartó szabadságvesztésre ítélnék, ha megfelelő jövedelme vagy vagyona van, pénzbüntetésre is kell ítélni.

(3) A pénzbüntetés legkisebb mértéke harminc, legnagyobb mértéke ötszáznegyven napi tétel. Egynapi tétel összegét legalább ezer, legfeljebb ötszázezer forintban kell meghatározni.

(4) A bíróság ítéletében - az elkövető vagyoni, jövedelmi viszonyaira tekintettel - rendelkezhet úgy, hogy az elkövető a pénzbüntetést legfeljebb két éven belül havi részletekben fizetheti meg.

51. § (1) Ha az elítélt a pénzbüntetést nem fizeti meg, illetve részletfizetés engedélyezése esetén egyhavi részlet megfizetését elmulasztja, a pénzbüntetést vagy annak meg nem fizetett részét szabadságvesztésre kell átváltoztatni.

(2) Ha a pénzbüntetést végrehajtandó szabadságvesztés mellett szabták ki, vagy a felfüggesztett szabadságvesztés végrehajtását elrendelték, a pénzbüntetés helyébe lépő szabadságvesztés végrehajtási fokozatára a szabadságvesztés fokozata az irányadó. Egyéb esetekben a pénzbüntetés helyébe lépő szabadságvesztést fogház fokozatban kell végrehajtani.

(3) A pénzbüntetés helyébe lépő szabadságvesztés három hónapnál rövidebb is lehet.

alternatív büntetések és közösségi szankciók a nemzetközi dokumentumokban

társadalom védelme?

szabadságelvonással járó szankciók – kiemelés a társadalomból („valódi védelem”) ⇔ szabadságelvonással nem járó szankciók – nincs kiemelés (?valódi védelem?)

rövid távon ⇔ hosszabb távon

Nemzetközi dokumentumok:

- szabadságvesztés visszaszorítása
- alternatívák előtérbe hozása

Okok:

- Börtönártalmak
- Családi, közösségi, emberi kapcsolatok megszakadása
- Megbélyegzés
- Önállótlanná válás
- Önértékelési problémák
- Viktimizációs hatások
- Torzult „társadalmi struktúra”
- Bűnözői attitűdök rögzülése

+ DRÁGA

Az alternatív szankciók, közösségi büntetések előnyei:

- Börtönártalmak kiküszöbölhetőek
- Családi, közösségi, emberi kapcsolatok nem szakadnak meg
- Megbélyegzés elmaradása vagy a stigmatizációs hatás csökkentése
- Önállótlanná válás elmarad (a terhelt segítséget, támogatást kap, de nem veszi el gyökereit)
- Önértékelési problémák csökkenése
- Viktimizációs hatások teljes hiánya
- Torzult „társadalmi struktúra” nincs – a valódi viszonyok közt él
- Bűnözői attitűdök háttérbe szorulása – bizalmi tőke+”Damoklész” kardja
- Sokkal olcsóbb+tehermentesítő hatású

Jobb visszaesési statisztikák – valódi társadalomvédelem!!

A szabadságvesztés alternatívái:

- szabadságelvonással nem járó szankciók
 - büntetés-végrehajtás felfüggesztése
 - közérdekű munka
 - pénzbüntetés
 - önállóan alkalmazható mellékbüntetések, intézkedések
- házi őrizet, diverzió, mediáció

Számos nemzetközi dokumentum kiemeli

- ENSZ
- Európa Tanács

1) „Tokiói Szabályok” (Standard Minimum-Rules for Non-Custodial Measures) 1990.:

- minimum-szabályok
- jogi garanciák a fair-eljárásra
- elkövető jogainak védelme
- széleskörű alkalmazás kívánalma

2) „Bangkoki-deklaráció” (XI. Bűnmegelőzési Kongresszus), 2005.:

- szabadságvesztés-büntetés „ultima ratio”-jellege
- resztoratív igény
- börtönártalmak csökkentése
- sértett jóvátétele
- tehermentesítés

3) „Greifswaldi Szabályok” 2009. – fiatalok elítéltekre

ET (COE) R(92)16.sz ajánlása:

- közösségi szankciók és intézkedések európai szabályai;
- Közösségi szankció: az elkövető a közösségben marad, de a szabadságát korlátozzák (intézkedések, kötelezettségek);
- dekriminalizáció, mediáció, kompenzáció

ET (COE) R(92)17.sz ajánlása:

- indokolatlan szigor elkerülése;
- ítélezési gyakorlat kontrollja;
- dekriminalizáció, mediáció, kompenzáció

ET (COE) R(99) 22. sz. ajánlása:

- fogvatartotti népesség csökkentése (túlzsúfoltság + börtönnépesség inflálódása);

feltételes elítélés (felfüggesztés, próbára bocsátás)
közérdekű munka, kezelések, mediáció,
kompenzáció, elektronikus ellenőrzés

ET (COE) R(2000)17.sz ajánlása:

- Irányelvek a közösségi szankciók és intézkedések alkalmazására;

-reparatív elem jelentősége

-büntetés-kiszabási gyakorlat átalakítása (közösségi szankciók arányának növelése, szabadságvesztések csökkentése, kompenzáció);